

Naar een duurzaam waterbeheer in het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas

*Samenvattend document over de uitvoering tot halverwege van de
maatregelen-programma's door de verdragspartijen van de IMC in het ISGD
van de Maas*

20/08/2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Grondslagen	2
2.1. De Europese Kaderrichtlijn Water	2
2.2. Het Maasverdrag	3
3. Het stroomgebiedbeheerplan van het ISGD Maas – overkoepelend deel – en de maatregelenprogramma’s	4
3.1. De belangrijke waterbeheerkwesties in het ISGD Maas	4
3.2. De maatregelenprogramma’s	4
4. Stand van voortgang van de maatregelenprogramma’s door de verdragspartijen halverwege de uitvoering van het stroomgebiedbeheerplan van het ISGD Maas 2010 - 2015	5
4.1. Algemeen beeld	5
4.2. Hydromorfologische veranderingen	5
4.3. Klassieke verontreiniging van de oppervlaktewateren	6
4.4. Overige verontreiniging van de oppervlaktewateren	7
4.5. Hoogwater / overstroming	7
4.6. Perioden van droogte en duurzaam beheer van de watervoorraden	8
4.7. Grondwater	8
5. Grensoverschrijdende etalageprojecten in het stroomgebied van de Maas	9
5.1. Gemeenschappelijke Maas	9
5.2. Aquadra	9
5.3. Amice (adaptation of the Meuse to the impacts of climate evolutions)	9
5.4. Nagrewa (natuurlijke grenswateren)	10

1. Inleiding

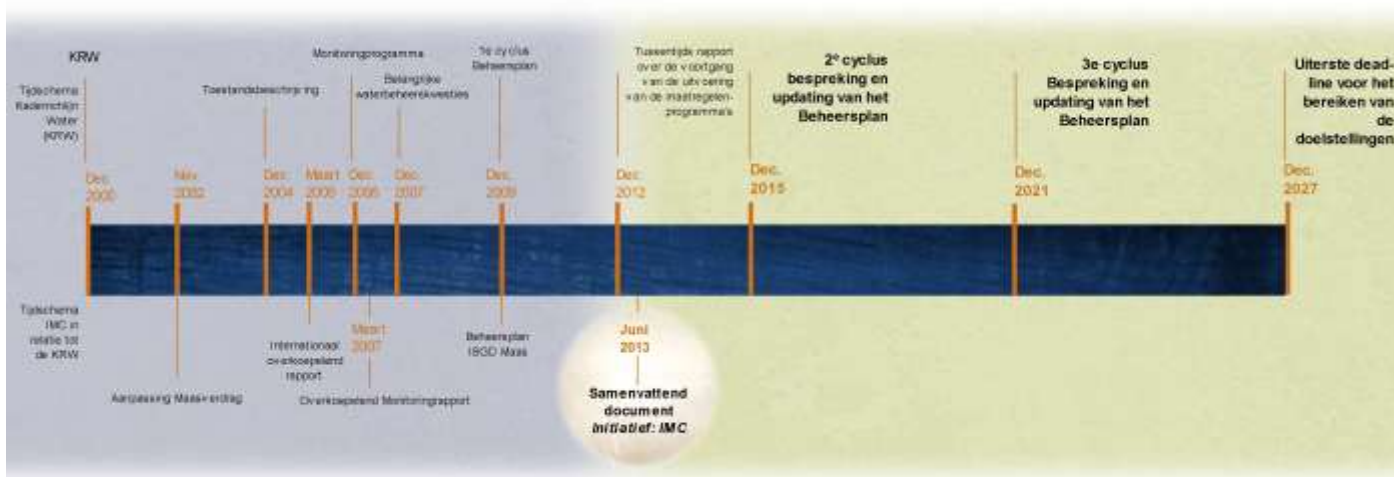
Dit samenvattend rapport documenteert het gemeenschappelijk proces van uitvoering van de Kader Richtlijn Water¹ (KRW) door de verdragspartijen van de Internationale Maascommissie (IMC) in het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas. Het geeft belangstellenden zicht op de huidige uitvoering van de maatregelenprogramma's en specifieke acties in het stroomgebied van de Maas halverwege het eerste stroomgebiedbeheerplan (2010-2015). Het rapport is deels gebaseerd op de rapportage van de IMC-verdragspartijen aan de Europese Commissie overeenkomstig art. 15, lid 3 van de KRW.

Het rapport werd opgesteld door de werkgroep Kaderrichtlijn Water van de Internationale Maascommissie (IMC) en goedgekeurd door de IMC op 20 augustus 2013.

2. Grondslagen

2.1. De Europese Kaderrichtlijn Water

De KRW, die in 2000 in werking trad, heeft als ambitieus doel: het bereiken van de 'goede toestand' in 2015 voor alle waterlichamen (rivieren, meren, grondwater en kustwateren). Daarnaast verplicht de KRW de EU-lidstaten een verdere verslechtering van de toestand van de wateren te voorkomen. Om dat te bereiken heeft de EU een tijdschema opgesteld.

Op basis van de analyse van de kenmerken van het internationale stroomgebiedsdistrict (ISGD) van de Maas, de waarnemingen van de meetnetten, de beoordeling van de effecten van menselijke activiteiten werd van alle waterlichamen de toestand bepaald en de druk waarmee de waterlichamen geconfronteerd werden.

Op basis van deze vaststellingen, gekoppeld aan een economische analyse van de verschillende vormen van watergebruik, hebben de IMC-verdragspartijen voor hun deel van het stroomgebiedsdistrict stroomgebiedbeheerplannen uitgewerkt en maatregelenprogramma's opgesteld om de druk te verminderen, zowel op de oppervlaktewaterlichamen als op de grondwaterlichamen en de toestand van de waterlichamen te verbeteren.

Deze nationale stroomgebiedbeheerplannen maken integraal onderdeel uit van het stroomgebiedbeheerplan van het Internationale stroomgebiedsdistrict (ISGD) van de Maas, door de IMC goedgekeurd in 2009.

¹ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid.

In de timing van de KRW-uitvoering is de opmaak voorzien van een tussentijds rapport waarin de stand van zaken van de uitvoering van de maatregelenprogramma's over een periode van 3 jaar wordt beschreven, dus in 2012.

Het huidige document geeft kort de situatie weer in verband met de uitvoering van de maatregelenprogramma's door de verdragspartijen van de IMC en hun betekenis voor de waterkwaliteit in het ISGD van de Maas.

2.2. Het Maasverdrag

Met de ondertekening van het Maasverdrag op 3 december 2002 in Gent zijn de staten en gewesten in het stroomgebied van de Maas overeengekomen dat de coördinatie van de uitvoering van de KRW in het ISGD van de Maas in de Internationale Maascommissie (IMC) zal plaats vinden. De staten en gewesten overleggen daar met elkaar over de maatregelen ter bescherming van de wateren².

Het internationale stroomgebiedsdistrict van de Maas – een overzicht

Het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas bestaat uit het stroomgebied van de Maas inclusief de daarmee verbonden grondwaterlichamen en kustwateren. Het omvat delen van het grondgebied van Frankrijk, België (Wallonië, Vlaanderen), Nederland, Duitsland en Luxemburg.

De totale oppervlakte van het ISGD Maas bedraagt 34.364 km² en het district telt ongeveer 8,8 miljoen inwoners.

De hoofdrivier de Maas ontspringt op een hoogte van 384 m boven zeeniveau in Pouilly-en-Bassigny in Frankrijk. De lengte van de Maas vanaf de bron tot de monding in Nederland bedraagt 905 km.

De belangrijkste deelstroomgebieden van het ISGD Maas zijn de stroomgebieden van de zijrivieren Chiers, Semois, Lesse, Samber, Ourthe, Roer, Swalm, Niers, Dommel en Mark. Verschillende van deze deelstroomgebieden zijn grensoverschrijdend.

Het ISGD Maas omvat ook een groot aantal grondwatervoerende lagen die tot verschillende geologische lagen behoren. Veel lagen hebben een grensoverschrijdend karakter.

Het water in het ISGD Maas heeft vele gebruiksfuncties, waarvan de belangrijkste zijn:

- *De hydraulische regulering van de rivier (vasthouden / bergen / afvoeren)*
- *Water voor menselijke consumptie*
- *Gebruik voor landbouw en veeteelt*
- *Industrieel gebruik (met inbegrip van elektriciteitsproductie met waterkracht)*
- *Scheepvaart (goederenvervoer en pleziervaart)*
- *Recreatie*
- *Ecosysteem*

De 8,8 miljoen inwoners in het ISGD Maas gebruiken drinkwater dat afkomstig is uit het oppervlakte- en grondwater van dit district. Bovendien worden aanzienlijke hoeveelheden via buizen of kanalen getransporteerd voor de productie van water voor menselijke consumptie voor ongeveer 6 miljoen mensen die buiten het ISGD van de Maas wonen.

² Het verdrag van Gent, artikel 4.3

3. Het Stroomgebiedbeheerplan van het ISGD Maas – Overkoepelend deel – en de maatregelenprogramma's

3.1. De belangrijke waterbeheerkwesties in het ISGD Maas

De door de IMC-verdragspartijen in 2005 uitgevoerde toestandsbeschrijving heeft geleid tot een lijst van 'belangrijke waterbeheerkwesties' in het ISGD van de Maas³. Voor deze belangrijke kwesties is coördinatie van de maatregelen door de verdragspartijen van de IMC noodzakelijk om de doelstellingen van de KRW te realiseren.

Belangrijke waterbeheerkwesties inzake waterbeheer in het ISGD Maas

- 1 *Hydromorfologische wijzigingen*
2. *Kwaliteit*
 - 2.1 *Klassieke verontreinigingen*
 - 2.2 *Andere verontreinigingen*
3. *Kwantiteit*
 - 3.1 *Overstromingen*
 - 3.2 *Tekort en duurzaam beheer*
4. *Grondwater*

Met het formuleren van deze 'belangrijke waterbeheerkwesties' werd de inhoudelijke verbinding gelegd tussen de werkzaamheden voor de KRW stroomgebiedbeheerplannen door de verdragspartijen op nationale c.q. gewestelijke schaal en de meerwaarde van de coördinatie binnen de internationale Maascommissie.

3.2. De maatregelenprogramma's

Op basis van de in 2005 uitgevoerde inventarisaties, de resultaten van de monitoringprogramma's en de beschikbare expertise hebben de IMC-verdragspartijen de waterlichamen geïdentificeerd waarvoor de kans bestaat dat ze in 2015 de milieudoelstellingen van de KRW niet zullen bereiken. Om de milieudoelstellingen te verwezenlijken werden door de IMC-verdragspartijen passende maatregelenprogramma's opgesteld.

De maatregelenprogramma's bevatten 'basismaatregelen' (d.w.z. de uitvoering van EU richtlijnen die van kracht zijn) en zo nodig 'aanvullende maatregelen' als met de uitvoering van de basismaatregelen de doelen van de KRW niet kunnen worden bereikt.

Bij de uitwerking van de beheerplannen hebben de IMC-verdragspartijen de nationale c.q. gewestelijke maatregelenprogramma's zoveel mogelijk afgestemd om een antwoord te geven op de belangrijke waterbeheerkwesties van het ISGD Maas.

³ Bijlage 2 Beheersplan ISGD Maas – Overkoepelend deel

4. Stand van voortgang van de maatregelenprogramma's door de verdragspartijen halverwege de uitvoering van het stroomgebiedbeheerplan van het ISGD Maas 2010 - 2015

Op basis van de rapportages aan de Europese Commissie over de uitvoering van hun nationale/regionale maatregelenprogramma's hebben de IMC verdragspartijen aandacht besteed aan de relevante maatregelen ten aanzien van de belangrijke waterbeheerkwesties in het ISGD, waarvoor coördinatie door de verdragspartijen een werkelijke meerwaarde biedt om de doelstellingen van de KRW te realiseren.

De resultaten worden hierna besproken volgens het stramien van het Overkoepelend deel van het Stroomgebiedbeheerplan voor het ISGD Maas, Hoofdstuk 7 "Maatregelenprogramma's".

4.1. Algemeen beeld

De voor coördinatie door de IMC relevante maatregelen zijn grotendeels in planning of in uitvoering.

- De voortgang van de maatregelen voor het terugdringen van de hydromorfologische druk en met name deze die betrekking hebben op het herstel van biologische continuïteit, zoals genoemd in het Masterplan Trekvis, verloopt over het geheel genomen zoals gepland;
- Bij de maatregelen voor de bouw en uitbreiding van collectieve zuiveringsinstallaties voor stedelijk afvalwater wordt goede voortgang geboekt;
- De maatregelen ter beperking van verontreiniging uit industriële afvalwater hebben vooral betrekking op het verkrijgen van een betere kennis over lozingen en het administratieve proces van herziening en actualisatie van bestaande vergunningen volgens de eisen van de KRW o.a. voor de lozing van prioritair gevaarlijke stoffen;
- De maatregelen ter beperking van diffuse verontreiniging door de landbouw zijn vooral maatregelen voor de regelgeving of maatregelen ter begeleiding van landbouwactiviteiten. Ze hebben met name betrekking op de uitvoering van bemestingsmethoden en het gebruik van milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen; de uitvoering en naleving geschiedt evenwel op basis van medewerking;
- De maatregelen met betrekking tot hoogwater hebben vooral betrekking op de uitvoering van de richtlijn overstromingsrisico's (ROR) in het ISGD Maas en de afstemming van deze uitvoering met de streefdoelen van de KRW;
- De IMC heeft de in het ISGD beschikbare wetenschappelijke beschouwingen en gegevens geïnventariseerd teneinde het risico op waterschaarste in een plan van aanpak voor laagwater op te pakken. Naar aanleiding van dit opduikend punt van zorg worden in Vlaanderen en Nederland investeringen gedaan om bijvoorbeeld waterverliezen bij het schutten te beperken;
- De maatregelen voor de bescherming van de grondwaterlichamen zijn vooral maatregelen voor de regelgeving, zoals het instellen van beschermingszones, het aanwijzen van 'kwetsbare gebieden' ingevolge de nitraatrichtlijn en de bovengenoemde beperkingen opleggen aan (verontreiniging door) de landbouwsector.

De enigszins moeilijke sociaaleconomische situatie van de afgelopen jaren heeft enkele IMC-verdragspartijen aanleiding gegeven om de uitvoering van de maatregelenprogramma's – voor zover nodig – aan te passen.

4.2. Hydromorfologische veranderingen

Te coördineren maatregel: Herstel van biologische continuïteit

De maatregelen hebben tot doel de biologische continuïteit te herstellen, de structuurdiversiteit van de wateren te bevorderen, de vrije migratie van trekvis te herstellen en paaiplaatsen en kraamkamerzones te beschermen.

De IMC-verdragspartijen zijn actief bezig met de uitvoering van hydromorfologische verbeteringen (afbraak of gelijkmaken van dammen, bouw van doortochtvoorzieningen aan bestaande versperringen, bouw van roosters bovenstreams van de werken voor de bescherming van stroomafwaarts trekkende vissen, aanleg en bescherming van wetlands, herstel van de verbindingen met oude meanders en van de relatie tussen oppervlaktewater en grondwater).

Het in 2010 door de IMC aangenomen 'Masterplan Trekvisserij in de Maas'⁴ ligt ten grondslag aan bijzonder belangrijke maatregelen zoals de gedeeltelijke opening van de Haringvlietssluis in Nederland, die de toegangspoort tot het Maas-riviersysteem vormen. Deze maatregelen zijn reeds gestart en zouden in 2018 moeten zijn geïmplementeerd.

Het plan omvat een inventarisatie van de trekvisserij zoals de aal, de zalm en de lamprei, van hun potentiële leefgebieden en van de bestaande knelpunten bij hun trek langs waterlopen. De belangrijkste gemeenschappelijke doelstellingen van het plan vormen het herstel van mogelijkheden tot migratie van grote trekvisserij in de beide stroomrichtingen en een toename van de hoeveelheid paaiplassen en jonge vissen.

Op diverse plaatsen in het ISGD Maas worden een aantal grensoverschrijdende projecten uitgevoerd die erop gericht zijn aan deze doelstellingen te beantwoorden (deze projecten worden beschreven in hoofdstuk 5. Etalageprojecten).

4.3. Klassieke verontreiniging van de oppervlaktewateren

Te coördineren maatregel: terugdringen van de huishoudelijke, industriële en agrarische verontreiniging

De maatregelen hebben tot doel de klassieke verontreinigingen (namelijk de aanvoer van nutriënten stikstof, fosfor en organisch materiaal) te beperken die kunnen leiden tot eutrofiëring en het verbruik van opgeloste zuurstof in de waterlopen.

Puntbronnen

De belangrijkste bronnen van de klassieke verontreinigingen zijn hoofdzakelijk de lozingen van huishoudelijk en industrieel afvalwater in de oppervlaktewateren.

Bij de aanleg en uitbreiding van collectieve zuiveringsinstallaties in het ISGD Maas wordt de 3 laatste jaren goede voortgang geboekt. Het betreft vooral de aanleg van zuiveringsinstallaties in de agglomeraties > 2000 inwoners. Volgens de laatste verwachtingen zullen alle agglomeraties >2000 inwoners in het ISGD Maas in 2015 op een zuiveringsinstallatie aangesloten zijn.

Naast het voltooiën van de programma's voor afvalwaterzuivering, leggen de IMC-verdragspartijen het accent op het optimaliseren van de zuiveringssystemen en de renovatie van verouderde systemen. In sommige gevallen wordt voorzien in het scheiden van het afvalwater en het regenwater.

Voor het overige bejiveren de IMC verdragspartijen zich om de zwarte punten als gevolg van klassieke industriële verontreinigingen weg te werken. Hoewel deze zwarte punten doorgaans eerder lokaal van aard zijn, kunnen zij een zeer belangrijke bron van verontreiniging vormen in sommige waterlopen van het stroomgebied.

Diffuse bronnen

Landbouw is de voornaamste bron van diffuse stikstof- en fosforverontreiniging. De uitgevoerde maatregelen zijn gericht op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen afstroming om landbouwgronden en bodemerosie, die de grootste aanvoer van nutriënten vormen, maar ook de bescherming van het grondwater dat met nitraat verrijkt wordt door uitspoeling van de bodem.

De toegepaste maatregelen hebben betrekking op regelgeving of begeleiding van de landbouwsector. Het betreft voorlichting aan de landbouwsector, onderzoek naar methoden van duurzame bemesting, voorschriften voor de opslag en behandeling van afvalwater in de veehouderij op de hoeve, het

⁴ Rapport "Trekvisserij in de Maas" (IMC 2011)

aanwijzen van kwetsbare gebieden, beperkingen voor het gebruik van meststoffen, het inrichten van bemestingsvrije bufferstroken langs de waterlopen, etc.

4.4. Overige verontreiniging van de oppervlaktewateren

Te coördineren maatregel: Terugdringen van specifieke (Maas relevante) verontreinigende stoffen, zoals vastgelegd door de IMC, en van prioritare stoffen uit huishoudelijke, industriële en agrarische bronnen

De maatregelen hebben tot doel de emissies van specifieke, voor de Maas relevante, verontreinigende stoffen en prioritare gevaarlijke stoffen naar het oppervlaktewater te verminderen.

Puntbronnen

De emissies van deze stoffen naar het oppervlaktewater komen hoofdzakelijk van de industrie (lozing van proceswater, koelwater, verontreinigd regenwater).

De lozing van afvalwater door de industrie wordt gereguleerd door een systeem van specifieke lozingsvergunningen. Binnen de verdragspartijen is het administratieve proces van herziening en actualisatie van vergunningen gestart om de bestaande lozingen van afvalwater in overeenstemming te brengen met de eisen van de KRW en van de dochterrichtlijn 2008/105/EG die milieukwaliteitsnormen op het gebied van water vaststelt. Dit betekent onderzoek verrichten naar de emissiebronnen van deze stoffen, een selectie maken van de bedrijfstakken en de vergunningsvoorwaarden voor de lozingen zo nodig herzien.

Diffuse bronnen

De diffuse bronnen van verontreiniging door zware metalen en microverontreinigingen zijn erg uiteenlopend: zoals bijvoorbeeld stoffen van uiteenlopende aard uit de industrie- en ambachtelijke sector waarvan het gebruik onder bepaalde omstandigheden buiten het toezicht op puntlozingen valt, stoffen die vergunningplichtig zijn, waar sprake is van historische of "pseudo-natuurlijke" verontreinigingen zoals zware metalen in de bodem, atmosferische neerslag van verontreinigende stoffen verspreid bij verbrandingsprocessen en het collectief of particulier gebruik van pesticiden of gewasbeschermingsproducten.

De maatregelen gaan vooral over regelgeving en begeleiding.

Het betreft voornamelijk de uitvoering van de richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (2009/128/EG) (onderzoek naar methoden van duurzame landbouw, voorlichting aan de landbouwsector, het aanwijzen van bijzondere gebieden met beperkingen voor het gebruik van pesticiden en gewasbeschermingsmiddelen, inrichten van spuitvrije zones in bufferstroken langs waterlopen en bijvoorbeeld campagnes om herbiciden niet in het publieke domein te gebruiken).

4.5. Hoogwater / overstroming

De IMC-verdragspartijen hebben afgesproken om de uitvoering van de EU-richtlijn 2007/60/EG over de beoordeling en het beheer van overstromingsrisico's (ROR) binnen het ISGD Maas te coördineren en de vereisten van de ROR af te stemmen met de verplichtingen van de KRW. De afstemming tussen de Partijen wordt waargenomen door de Wg. Hydrologie-Hoogwater.

In de plenaire vergadering van de IMC in 2012 werd de rapportage over de voorlopige beoordeling van significante overstromingsrisico's (art. 4 en 5 ROR)⁵ vastgesteld. Ook werd de opzet vastgesteld van het Overkoepelend deel van het overstromingsrisicobeheerplan voor het ISGD Maas.

In het ISGD Maas werden grensoverschrijdende projecten ontwikkeld waarbij de natuurlijke hydrologische functie van de watersystemen werd hersteld (deze projecten worden beschreven in hoofdstuk 5. Etalageprojecten).

⁵ Zie IMC internet site onder Richtlijn Overstromingsrisico's

4.6. Perioden van droogte en duurzaam beheer van de watervoorraden

Maatregelen in het kader van duurzaam beheer van de watervoorraden en bestrijding van de effecten van droogte hebben tot doel de inname van oppervlaktewater bij waterschaarste te verminderen en het watergebruik door middel van voorlichting te beperken en te optimaliseren.

Er bestaan bij de IMC-leden diverse initiatieven op het gebied van voorlichting en bewustmaking van zuinig en duurzaam watergebruik.

In de plenaire IMC vergadering van 2010 werd een plan van aanpak voor laagwater vastgesteld. In dat verband werd in de plenaire vergadering van 2012 een samenvattende analyse besproken van de belangrijkste elementen van deze problematiek in de landen en gewesten van het Maasstroomgebied.

Mede dankzij voorbeeldprojecten zoals het project AMICE kunnen de eerste lijnen worden uitgezet voor het toekomstige laagwaterbeheer om zuinig en spaarzaam met water om te gaan. Zo worden bij sluiswerken op de Vlaamse en Nederlandse kanalen systemen ingericht om waterverlies te voorkomen en bij waterschaarste het versaste water naar de hoger gelegen stuwpanden terug te pompen.

4.7. Grondwater

De maatregelenprogramma's voor het grondwater worden door de IMC-verdragspartijen geïmplementeerd. Zij vereisen geen multilaterale coördinatie. Voor grensoverschrijdende grondwaterlichamen vindt (bi- of trilateraal) overleg plaats tussen de betrokken landen en/of gewesten.

4.7.1. Kwaliteit

Te coördineren maatregel: verbeteren van de kwalitatieve toestand (nitraat en gewasbeschermingsmiddelen)

De verontreiniging van het grondwater door nitraat en gewasbeschermingsmiddelen is overwegend diffuus en vooral gerelateerd aan de landbouw.

De maatregelen beogen de grondwaterlichamen te beschermen door het instellen van beschermingszones voor waterwinning, door het verminderen van verontreiniging door nutriënten via programma's voor het beheer van nitraat vanuit de landbouw en door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te beperken. De maatregelen zijn vooral regelgevend en begeleidingsmaatregelen.

In Wallonië geldt het programma voor duurzaam beheer van stikstof vanuit de landbouw (PDBS) voor het gehele grondgebied, wat strenger is dan wat voorzien wordt door richtlijn 91/676/EEG Nitraat, die alleen een programma oplegt voor kwetsbare gebieden. Wat de aanduiding van deze gebieden betreft: deze werd in Wallonië uitgebreid tot 58% van het grondgebied, waarvoor een procedure loopt. Dit was 42% in 2012.

In Frankrijk hebben de regionale institutionele landbouwactoren in het stroomgebied van de Maas (overheid, regio's en beroepsorganisatie voor de landbouw) in april 2011 een partnerschap opgericht om de watervoorraad te beschermen tegen agrarische verontreinigingen (vermindering van nitraten en gewasbeschermingsmiddelen). Dankzij een gezamenlijke diagnose, prioritaire doelstellingen en gerichte acties en een lijst van afspraken om te komen tot afgestemde operationele maatregelen voor een betere synergie tussen de activiteiten zijn de landbouwpraktijken duurzaam gewijzigd (verminderen diffuse verontreinigingen) en worden het onderzoek naar en de ontwikkeling van nieuwe "oplossingen" bevorderd (ecologische landbouw, originele grondmaatregelen, ...).

4.7.2. Kwantiteit

Te coördineren maatregel: verbeteren van de kwantitatieve toestand

De maatregelen zijn gericht op bewustmaking van het publiek en het stimuleren van duurzaam watergebruik. Herstelprogramma's worden opgesteld voor grondwaterlichamen met een potentieel slechte kwantitatieve toestand.

5. Grensoverschrijdende etalageprojecten in het stroomgebied van de Maas

5.1. Gemeenschappelijke Maas

Het project 'Levende Maas' heeft betrekking op de hoofdstroom van de Maas tussen Maastricht (Nld) en Maaseik (B). De rivier wordt daar 'Gemeenschappelijke Maas' genoemd, omdat hij de grens vormt tussen Nederland en Vlaanderen. De Gemeenschappelijke Maas is een vrij meanderende grindrivier.

Doel van het project is het verhogen van het beschermingsniveau tegen overstromingen die eens in de 115 jaar voorkomen tot overstromingen die eens in de 250 jaar voorkomen. Zowel aan de Vlaamse als de Nederlandse zijde van de Maas zal de bedding worden verbreed, zonder de dijken te verhogen en met respect voor het grondwatersysteem en de habitatgebieden die door de Maas beïnvloed worden. Bij het realiseren van de verhoogde bescherming wordt tevens bijzondere aandacht besteed aan het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van de Maas.

Het verhogen van de bescherming moet in 2017 gerealiseerd zijn.

Het project Levende Maas wordt gerealiseerd in intensieve samenwerking tussen de Vlaamse en Nederlandse bevoegde autoriteiten. De grensoverschrijdende coördinatie en samenwerking vindt plaats in de Vlaams Nederlandse Bilaterale Maascommissie (VNBM).

Verdere informatie:

www.descheepvaart.be/werken.aspx?Type=In+Uitvoering&Kanaal=Gemeenschappelijke+Maas
www.rijkswaterstaat.nl/water/plannen_en_projecten/vaarwegen/maas/maas_maaswerken
www.vnbnm.eu

5.2. Aquadra

Het project Aquadra heeft betrekking op het waterbeheer in vier zijrivieren van de Maas: de Berwijn, de Geul, de Jeker en de Voer. Deze grensoverschrijdende rivieren ontspringen alle in Wallonië en monden via Vlaanderen in Nederland in de Maas uit. Het project is het resultaat van een samenwerkingsverband tussen Waalse, Vlaamse en Nederlandse waterbeheerders.

Langs deze rivieren doen zich regelmatig overstromingen voor en ook de waterkwaliteit laat te wensen over. Dit heeft in 2009 geleid tot het Interreg IV A-project Aquadra, waarin twaalf partners uit Wallonië, Vlaanderen en Nederland met elkaar samenwerken om het beheer van de waterlopen te verbeteren. Het project loopt van 2009 tot eind 2013.

Gezamenlijk ontwikkelen de partners werkinstrumenten en zorgen met elkaar voor een beter waterbeheer, waardoor de hoogwateroverlast zal verminderen. Ook worden maatregelen uitgevoerd om de oorspronkelijke structuur van de waterlopen te herstellen en de waterkwaliteit te verbeteren. Diverse concrete pilootprojecten zijn in uitvoering om de natuurlijke structuur van de waterlopen te herstellen en water- en modderoverlast te verminderen.

Verdere informatie: <http://www.aquadra.eu/>

5.3. Amice (Adaptation of the Meuse to the Impacts of Climate Evolutions)

In het Interreg IV B-project AMICE werken 17 partners uit de landen van het Maasstroomgebied samen aan de uitwerking van de gevolgen van klimaatverandering in het ISGD Maas en aan mogelijke adaptatiemaatregelen. De Internationale Maascommissie fungeert als waarnemer. Het project loopt van 2009 tot medio 2013. Het totale budget bedraagt 8.9 M€.

De resultaten van het project AMICE werden medio maart 2013 op de slotconferentie gepresenteerd.

Voor de IMC eventueel relevante resultaten zijn:

- Een eerste hydraulische simulatie van de gehele Maas, scenario's van klimaatverandering voor de periode 2020–2050 en 2070–2100, de combinatie van klimaatscenario's met afvoerscenario's en bijzondere aandacht voor hoge en lage afvoeren;
- Het bepalen van de 'hot spots' die gevaar lopen bij overstroming en droogte; en bijbehorende risicokaarten;
- Locale (voorbeeld)maatregelen voor aanpassing aan lage afvoeren en overstromingen, die nuttig zijn voor groter deel van het stroomgebied van de Maas en die als 'good practices' ook elders kunnen worden gebruikt;
- Eerste ideeën voor de ontwikkeling van een internationale adaptatiestrategie voor klimaatverandering in het internationale stroomgebied van de Maas;
- Versterken van de samenwerking tussen belanghebbenden in het Maasstroomgebied, het uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van preventie, overstromings- en droogteschade en risico's;
- Een beter begrip bij de plaatselijke bevolking en bij belanghebbenden van wat overstroming en droogte kunnen betekenen en het ontwikkelen van een 'Maasgevoel'.

Verdere informatie: <http://www.amice-project.eu/>

5.4. NAGREWA (Natuurlijke Grenswateren)

Het project NAGREWA is het resultaat van een samenwerkingsverband tussen Nederlandse en Duitse waterbeheerders. Het vond plaats in een gebied dat zich uitstrekt van Den Bosch in Noord-Brabant ten zuiden van Gelderland, Noord- en Midden Limburg tot aan de Neder-Rijn in de Duitse regio's Kleve, Viersen, Heinsberg en Mönchengladbach. Het gaat om de waterlopen Schwalm, Niers, Lingsforterbeek-Leitgraben en Vierlingsbeekse Molenbeek.

In het projectgebied liggen talrijke waterlopen waarvan de ecologische toestand door intensieve landbouwpraktijk onbevredigend is. Ze zijn vaak rechtgetrokken en verdiept. Ze hebben een hoog gehalte aan nutriënten door intensieve bemesting van de aanliggende landbouwgebieden. Omdat er veel historische watermolens in het gebied liggen, zijn talrijke overdwarse constructies aanwezig die belemmeringen vormen voor vismigratie.

In het kader van het Interreg IV A-project NAGREWA hebben de Duitse en Nederlandse waterschappen (Schwalmverband, Niersverband, waterschap Rivierenland, waterschap Peel en Maasvallei en waterschap Aa en Maas) samengewerkt aan gezamenlijke projecten voor de natuurlijke ontwikkeling van waterlopen en ter verbetering van de doorgang van waterlopen.

Het project is uitgevoerd in de periode van februari 2009 tot december 2012. De kosten bedragen ca. 4 mln. Euro.

Verdere informatie: <http://www.nagrewa.eu/>